

Usnesení

Zvláštní senát zřízený dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl ve složení: předseda JUDr. Karel Podolka a soudci JUDr. Marie Součková, JUDr. Brigita Chrastilová, JUDr. Roman Fiala, JUDr. Michal Mazanec a JUDr. Pavel Pavlík, o návrhu Okresního soudu v Děčíně na rozhodnutí sporu o pravomoc mezi tímto soudem a Nejvyšším správním soudem, za účasti žalobce J. M., a žalovaných 1) Úřadu průmyslového vlastnictví, 160 68 Praha 6, Antonína Čermáka 2a, a 2) K., a. s., zastoupeného JUDr. Narcisem Tomáškem, advokátem se sídlem 405 01 Děčín, Masarykovo nám. 193/20, o výmaz ochranné známky z rejstříku ochranných známek, ve věci vedené u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. 19 C 233/2003,

t a k t o :

I. Příslušný vydat rozhodnutí o žalobě proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 16. 6. 2000, sp. zn. O-74772-93, ve věci výmazu slovní ochranné známky „K.“ v grafickém provedení, zapsané v rejstříku ochranných známek, je soud ve správním soudnictví.

II. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2003, čj. 7 A 151/2000-48, se zrušuje.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem došlým zvláštnímu senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů dne 2. 2. 2005 obrátil se na tento senát Okresní soud v Děčíně a požádal, aby zvláštní senát rozhodl spor o věcnou příslušnost, vzniklý ve smyslu § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb. (v dalším textu „kompetenční spor“) mezi Nejvyšším správním soudem a Okresním soudem v Děčíně ve věci u okresního soudu zapsané pod sp. zn. 19 C 233/2003.

Z předložených spisů vyplynuly tyto pro rozhodnutí podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví (v dalším textu též „Úřad“) ze dne 23. 12. 1999, zn. O-74772, byla k návrhu společnosti K., a. s., z rejstříku ochranných známek vymazána slovní ochranná známka „K.“, zapsaná v ČR, jejímž majitelem je pan J. M.

Majitel známky podal proti tomuto rozhodnutí rozklad; o něm rozhodl předseda Úřadu dne 16. 6. 2000 tak, že jej zamítl a napadené rozhodnutí o výmazu výše uvedené ochranné známky potvrdil.

Majitel známky napadl toto rozhodnutí předsedy Úřadu dne 9. 8. 2000 žalobou ve správním soudnictví (§ 247 a násl. o. s. ř. ve znění tehdy účinném) u Vrchního soudu v Praze, kde byla věc zapsána pod sp. zn. 7 A 151/2000. Vrchní soud však řízení do konce roku 2002 nedokončil a neskončenou věc převzal k dalšímu řízení nově zřízený Nejvyšší správní soud (§ 132 soudního řádu správního).

Nejvyšší správní soud pak - již podle právních předpisů účinných od 1. 1. 2003 - o původní správní žalobě věcně nerozhodl a usnesením ze dne 4. 6. 2003 ji pod čj. 7

A 151/2000-48 odmítl s poukazem na ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. K vlastním důvodům tohoto rozhodnutí viz dále; poučil současně žalobce o tom, že může ve věci do jednoho měsíce od právní moci usnesení podat v téže věci žalobu podle části páté občanského soudního řádu (ve znění účinném po datu 1. 1. 2003) k místně příslušnému okresnímu soudu, a o tom, že při dodržení této lhůty mu zůstávají účinky dosud učiněných procesních úkonů zachovány.

Majitel známky - žalobce - se tímto poučením řídil a podal u Okresního soudu v Děčíně ve zmíněné lhůtě žalobu proti navrhovateli výmazu (společnosti K., a. s.). Petitem žaloby se žalobce domáhal toho, aby návrh žalovaného K., a. s., na výmaz slovní ochranné známky „K.“ byl zamítnut.

Okresní soud vyzval společnost K., a. s., a Úřad, aby se k věci vyjádřili. Navrhovatel výmazu se ve vyjádření zaměřil na vlastní podstatu známkového sporu a vyslovil rovněž vážnou pochybnost o tom, zda je věc skutečně možné projednat a rozhodnout podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. s tím, že pokud ve věci existují pochyby ohledně věcné příslušnosti Okresního soudu v Děčíně, bylo by namíste postupovat v souladu se zákonem č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Úřad v podrobném vyjádření napadl věcnou příslušnost okresního soudu a zdůvodňoval, že jde o věc správního soudnictví, o níž náleží rozhodovat správnímu soudu v řízení, v němž bude přezkoumána zákonnost rozhodnutí správního orgánu. Zdůvodnil dále, proč má zato, že soud v občanském soudním řízení nemůže rozhodovat o výmazu in merito a navrhl, aby okresní soud řízení o žalobě podle § 104b odst. 1 o. s. ř. zastavil.

Okresní soud poté vyzval žalobce, aby se vyjádřil k zamýšlenému postupu podle § 104b odst. 1 o. s. ř., neboť má zato, že věc náleží do věcné příslušnosti soudu rozhodujícího ve správním soudnictví. Žalobce ve vyjádření uvedl, že ke zrušení rozhodnutí Nejvyššího správního soudu může dojít toliko rozhodnutím tzv. zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů, pokud bude Okresní soud v Děčíně tvrdit, že k řízení podle § 244 a násl. o. s. ř. není věcně příslušný. Pokud by však Okresní soud v Děčíně netvrdil, že pro vydání rozhodnutí není věcně příslušný, kompetenční spor nevznikne.

Okresní soud poté podal zvláštnímu senátu dne 2. 2. 2005 v úvodu zmíněný návrh. Odůvodnil jej odkazem na rozhodnutí zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 276/2004 Sb. NSS, podle něhož rozhodnutí o výmazu ochranné známky není rozhodnutím správního orgánu v soukromoprávní věci ve smyslu § 46 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 68 písm. b) s. ř. s. a že o žalobě proti takovému rozhodnutí je příslušný rozhodnout soud ve správním soudnictví. Proto je okresní soud přesvědčen o tom, že soudem příslušným vydat rozhodnutí v souzené věci, jež se týká výmazu ochranné známky, je soud ve správním soudnictví.

Zvláštní senát při zkoumání otázky posouzení charakteru rozhodnutí správního úřadu o výmazu ochranné známky dospěl k těmto závěrům:

Právní institut ochranné známky se vyvinul z hospodářské potřeby výrobce nebo obchodníka dosáhnout toho, aby právě jeho zboží (služby) zájemci kupovali nebo si opatřovali a aby toto zboží nebylo zaměňováno s produkcí konkurence. Opatření zboží značkou výrobce nebo obchodníka nemá ovšem smysl bez toho, že tu bude dána záruka, že někdo jiný nemůže takovou značku použít. Záruku, která by měla praktický smysl, však může poskytnout jen vrchnostenská autorita (veřejná moc). Dnešní podoba průmyslových práv se ostatně vyvinula ze středověkých panovnických nebo vrchnostenských privilegií.

Je třeba dodat, že vznik ochranné známky zajisté reflektuje (také) soukromý zájem jejího budoucího majitele, například proto, že po svém vzniku se známka může stát předmětem právního obchodu a její existence má pro jejího vlastníka hospodářský smysl, nicméně samotné udělení práva průmyslového vlastnictví nijak neztratilo svůj původní charakter veřejnoprávního privilegia, které je udělováno výlučně veřejnou mocí a v zájmu veřejném. Tím je zájem zákazníků či konzumentů zboží a služeb a jejich ochrany před napodobováním, falšováním známek nebo jejich zneužíváním.

V dnešních podmínkách stát může stanovit podmínky, za kterých se smí uchazeč domoci kladného rozhodnutí správního úřadu. Úřad musí sice ochrannou známku zapsat do (veřejného) rejstříku (registrovat), ale musí také přihlášku zamítnout, nejsou-li splněny zákonné podmínky registrace, případně při splnění zákonných podmínek musí známku z rejstříku vymazat.

Právní vztah, který se takovým řízením a rozhodnutím řeší, vzniká mezi přihlašovatelem (při výmazu mezi majitelem známky) a správním úřadem. Takový vztah je vztahem mocenským (v jiné terminologii vertikálním, vrchnostenským); nejde o vztah občanskoprávní (§ 7 odst. 1 o. s. ř.), protože takové vztahy při vrchnostenském autoritativním rozhodování mezi úřadem a stranou nevznikají.

Nejvyšší správní soud tvrdí, že řízení ve věci práva k ochranné známce je třeba považovat za řízení ve věci práva soukromého; tvrzení se opírá o argumentaci, že „v souvislosti s ochrannou známkou se vždy jedná o úpravu zvláštních majetkových vztahů vznikajících mezi podnikateli při podnikání.“

Taková argumentace není přiléhavá.

Zcela se tu přehlíží, že registrací ochranné známky (nebo jejím výmazem) se naprosto neupravují vztahy mezi podnikateli, protože nic takového předmětem řízení o registraci (výmazu) není a nemůže být. Jediný vztah, který se tu registrací upravuje, je vztah mezi tím, kdo o registraci žádá (resp. tím, kdo má známku zapsanu), a úřadem, který o registraci (výmazu) rozhoduje. Předmětem řízení je vyřešení otázky, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky, a zda tedy má nebo nemá vzniknout nehmotný statek (ochranná známka), resp. zda má tento status zaniknout (výmaz). Výsledkem řízení je pak vznik (registrace) známky nebo její výmaz; zda vůbec vzniknou majetkové vztahy mezi podnikateli při podnikání (a kdy a jaké), je naprosto nejisté (u některých typů známek, např. obranných nebo zásobních, lze dokonce předpokládat, že takové vztahy záměrně ani vzniknout

nemají) a registrační akt se o tom nijak nevyjadřuje (a při výmazu registrované známky nijak do té doby vzniklé soukromoprávní vztahy neupravuje).

Sama registrace (výmaz) známky tedy není soukromoprávní věc a je nerozhodné, že registrací (výmazem) vznikají nebo zanikají soukromoprávní nároky. Žádná soukromá osoba, se kterou je přihlašovatel (majitel) v rovném postavení, mu nemůže registraci udělit ani mu nemůže známku vymazat. To může učinit jenom správní úřad, který k tomu má zákonnou kompetenci, a může to udělat jen tak, že o tom vydá vrchnostenský správní akt.

Proto tedy i v přezkumném řízení soudním se žalobce nedomáhá žádného svého soukromoprávního nároku, ale jen toho, aby správní úřad o věci rozhodoval podle zákona.

Na tom, co bylo právě uvedeno, nic nemění ani to, že v posuzované věci řízení (a později i řízení před soudem) iniciovala osoba třetí (majitel známky s dřívější prioritou, navrhovatel výmazu). Podstatou věci je námitka, že nemělo být uděleno veřejné subjektivní právo (registrace) majiteli známky, protože tomu brání jiné veřejné subjektivní právo dříve vzniklé (registrace dřívější známky navrhovatele výmazu). To, že se celá věc navenek představuje při zběžném nahlédnutí jako soukromý spor mezi dvěma majiteli známek, ještě z takového sporu nečiní věc soukromoprávní. Stále jde o řízení vyvolané k tomu legitimovaným subjektem, který tvrdí, že úřad neměl pozdější známku registrovat, neboť tomu brání lepší veřejné subjektivní právo navrhovatele výmazu. Situace je tu obdobná jako u námítky souseda proti stavbě rodinného domu, tvrdící, že pozemek, na kterém se staví nebo stavět má, není k tomu územním plánem určen. I zde zpravidla bude v pozadí nebo jevově spor mezi dvěma osobami soukromého práva, ale žaloba souseda proti vydanému stavebnímu povolení nebude žalobou ve věci soukromoprávní.

Další argument Nejvyššího správního soudu, že práva k nehmotným statkům zasahují do práva občanského nebo práva obchodního, je sice správný, ale pro řešení věci bezcenný.

S takovouto argumentací by bylo možno tvrdit zřejmě u většiny vrchnostenských rozhodnutí, že (nějak) zasahují do občanského nebo obchodního práva. Takovým rozhodováním (registrací) ve věci soukromoprávní by pak se stejně nelogickou argumentací muselo být i rozhodování o nejrůznějších registracích, např. registraci daňových subjektů, humánního léčivého přípravku, výrobce nebo dovozce krmiv, plemeníka ve státním registru nebo chovatele v plemenné knize, ale také četná správní rozhodnutí: vydání stavebního povolení, rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru, povolení k nakládání s povrchovými vodami, rozhodnutí o zařazení lesů do kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení, rozhodnutí o zrušení dálnice, silnice nebo místní komunikace, rozhodnutí o vyloučení ze studia.

Stejně tak ovšem není třeba opakovat argumentaci Úřadu a zaujímat k ní stanovisko v té části, v níž poukazuje na praktické potíže, které by vyplynuly z rozhodování o výmazu známky v řízení podle páté části občanského soudního

řádu, a argumentuje zákonnými kompetencemi Úřadu. Postačí k tomu uvést, že pokud správní soud odmítl žalobu s tím, že správní úřad rozhodoval věc soukromoprávní, pak nelze proti tomu argumentovat tím, že zákon stanoví pro rozhodování takové věci pravomoc správního úřadu. Pravomoc soudu rozhodujícího podle části páté občanského soudního řádu by bylo lze dovodit z ustanovení § 244 o. s. ř., které je svým charakterem ustanovením nejen procesním, ale i kompetenčním. Řízení podle páté části občanského soudního řádu provádí základní tezi reformy, podle níž je to soud, který svým vlastním rozhodnutím nahradí rozhodnutí správního úřadu; v nahrazené části je rozhodnutí správního úřadu odstraněno. Samotné aplikační problémy by tudíž nemohly být argumentem podporujícím názor, že rozhodovaná věc je věcí soukromého práva; v posuzované věci ostatně k takovému názoru zvláštní senát nedošel.

Odůvodnění lze pak pro úplnost uzavřít poznámkou, že rozhodnutí předpokládaná jednotlivými zákony na ochranu průmyslového vlastnictví přesně rozlišují, která rozhodnutí ve věci přísluší činit Úřadu a která soudu (v občanském soudním řízení). Ve věci patentů jsou v pravomoci soudů např. rozhodnutí o tom, komu svědčí právo na patent, stanovení výše odměny za právo na patent, výše licenčních poplatků v případě poskytnutí nucené licence, porušení práv z patentů; ostatní rozhodnutí jsou v kompetenci Úřadu. I takovéto rozdělení – navíc za situace, kdy zákonodárce ani neupravil mechanismus, jímž by se vůbec mohlo dosáhnout zápisu ve veřejných knihách bez toho, že by taková povinnost byla soudem uložena Úřadu, který v řízení podle § 244 o. s. ř. není účastníkem řízení – představovalo pro zvláštní senát jen další podpůrný argument pro toto usnesení.

Z vyložených důvodů proto zvláštní senát vyslovil podle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., že rozhodovat o žalobě proti rozhodnutí Úřadu o výmazu slovní ochranné známky náleží soudu ve správním soudnictví.

V důsledku tohoto rozhodnutí pak zvláštní senát dále zrušil podle § 5 odst. 3 téhož zákona usnesení Nejvyššího správního soudu, jímž byla pravomoc Nejvyššího správního soudu popřena, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Nejvyšší správní soud pokračovat v původním řízení o podané správní žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. května 2005

JUDr. Karel Podolka
předseda zvláštního senátu